

Sygn. akt III Ca 2016/13

POSTANOWIENIE

Dnia 23 maja 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w następującym składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Magdalena Balion - Hajduk

Sędziowie: SO Gabriela Sobczyk (spr.)

SO Andrzej Dyrda

Protokolant Monika Piasecka

po rozpoznaniu w dniu 15 maja 2014 r. na rozprawie sprawy

z wniosku (...)Spółki Akcyjnej w W.

z udziałem A. P. i K. P. (1)

o stwierdzenie nabycia spadku po D. P. (1)

na skutek apelacji uczestniczki postępowania A. P.

od postanowienia Sądu Rejonowego w Rudzie Śląskiej

z dnia 22 października 2013 r., sygn. akt I Ns 1743/12

postanawia:

oddalić apelację.

SSO Andrzej Dyrda SSO Magdalena Balion – Hajduk SSO Gabriela Sobczyk

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 22 października 2013r. Sąd Rejonowy w Rudzie Śląskiej odmówił zatwierdzenia uchylenia się od skutków niezłożenia przez A. P. z domu P., córkę H. i K. z domu D., oświadczenia w przedmiocie odrzucenia spadku po D. P. (1), synu H. i K. z domu D., zmarłego w dniu 15 sierpnia 2011 roku w R. i ostatnio stale tam zamieszkałym, w ustawowym terminie.

W uzasadnieniu wskazał, że wnioskiem z dnia 11 grudnia 2011 r. (...) Spółka Akcyjna w W. wniosła o stwierdzenie nabycia spadku po D. P. (1) zmarłym w dniu 15 sierpnia 2011 r., ostatnio stale zamieszkałym w R.. W dniu 12 marca 2013 r. do tut. Sądu wpłynął wniosek uczestniczki A. P. o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po J. P. , zmarłym w dniu 15 sierpnia 2011 roku, w ustawowym terminie oraz o odebranie oświadczenia w przedmiocie odrzucenia spadku po jej bracie D. P. (1). Na uzasadnienie swoich wniosków uczestniczka podała, że nie złożyła w przepisany terminie oświadczenia w przedmiocie odrzucenia po zmarłym bracie, pozostawiając w błędzie prawnie doniosłym. Zmarły D. P. (1) wyprowadził się z domu rodzicielskiego około 2000 roku i zamieszkał z narzeczoną na terenie Z.. Następnie w wyniku zamiany mieszkania z matką spadkodawca zamieszkał w R. przy ulicy (...). Uczestniczka postępowania w roku 2004 zamieszkała z narzeczoną D. P. (2) w jego mieszkaniu na terenie dzielnicy H.. Od chwili zamieszkania z narzeczoną uczestniczka utraciła kontakt z bratem. Widywała go wyłącznie raz w roku z okazji własnych urodzin, gdyż wówczas zmarły składał jej wizytę. Natomiast sam zmarły nie przyjmował członków rodziny z okazji świąt lub urodzin. Uczestniczka nie знаła trybu życia brata, ani

modelu gospodarowania w ramach wspólności małżeńskiej. Nie miała informacji w kwestii zatrudnienia bratowej. Jedynie od matki uczestniczka uzyskała informację, że zmarły był rencistą z tytułu schorzeń nowotworowych żołądka. Uczestniczka ani osobiście, ani w towarzystwie męża nie wizytowała brata. Związki pomiędzy rodzeństwem były praktycznie martwe, stąd zupełna niewiedza uczestniczki o sytuacji materialnej brata, w tym w szczególności o jakimkolwiek zadłużeniu zmarłego.

Sąd Rejonowy ustalił, że spadkodawca kilka razy składał wizytę uczestniczkę z okazji urodzin. W 2004 r. uczestniczka zamieszkała wraz ze swoim obecnym mężem D. P. (2). Od tego momentu osobisty kontakt pomiędzy uczestniczką, a spadkodawcą został zerwany. Stosunki pomiędzy A. P., a żoną spadkodawcy były napięte, więc strony nie dążyły do osobistych kontaktów. Uczestniczka nie miała czasu na kontakty zarówno telefoniczne jak i osobiste z bratem z uwagi na fakt, iż A. P. i jej brat dużo pracowali. Z kolei matka uczestniczki K. P. (2) pojawiała się z wizytami u spadkodawcy przed jego śmiercią, kiedy wymagał on opieki w związku z chorobą. O śmierci brata uczestniczka dowiedziała się od matki w następnym dniu po zdarzeniu. A. P. uczestniczyła w pogrzebie brata. Na pogrzebie uczestniczka nie rozmawiała z wdową ani z członkami rodziny. Nie dowiadywała się od nikogo, co wchodzi w skład spadku. Żona brata nie informowała uczestniczki, że odrzuciła spadek. Po śmierci brata uczestniczka nie utrzymywała kontaktu z żoną brata.. A. P. wyprowadziła się od rodziców w 2004 roku. Spadkodawca wyprowadził się wcześniej od rodziców. Jak twierdzi uczestniczka, nie spotykała się z bratem z okazji uroczystości rodzinnych. Nie spotykali się również w czasie świąt. Od momentu wyprowadzenia się z domu rodziców, do momentu śmierci brata, uczestniczka nie miała o nim żadnych wiadomości. Nie posiadała wiadomości, jak spadkodawca prowadził gospodarstwo domowe. A. P. nie wiedziała, czy brat zostawił długi. Matka spadkodawcy nie zdążyła odrzucić po nim spadku. A. P. nie starała się po śmierci brata dowiedzieć się, czy pozostawił on długi. Gdyby posiadała wiedzę po śmierci spadkodawcy, że ten zostawił długi, nie przyjęłaby spadku.

Na rozprawie w dniu 3 października 2013r. Sąd postanowił odebrać od uczestniczki postępowania A. P. oświadczenie w przedmiocie odrzucenia spadku.

W powołanym stanie faktycznym Sąd Rejonowy wskazał na treść art. 1019 § 2 k.p.c. Sąd Rejonowy wskazał, że dokonując oceny konkretnej sytuacji, ustala czy niezłożenie przez stronę oświadczenia w ustawowym terminie spowodowane było pod wpływem błędu lub groźby. Podstawą uchylenia się przez spadkobiercę od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku może stanowić błąd prawnie doniosły. Błędem takim nie jest niezajomość przedmiotu spadku pozostająca w związku przyczynowym z niedołożeniem przez spadkobiercę należytej staranności w ustalaniu rzeczywistego stanu majątku spadkowego (post. SN z 30.06.2005r., IV CK 799/04, OSN rok 2006, Nr 5, poz.94). Pozostawanie spadkobiercy pod wpływem błędu lub groźby powodować może jego bierność, a w konsekwencji niezłożenie stosownego oświadczenia w terminie określonym w art. 1015 § 1 k.c., co doprowadzi do skutków przewidzianych w art. 1015 § 2 k.c. Dlatego też ustawodawca stworzył takiemu spadkobiercy możliwość uchylenia się od skutków wadliwego niezachowania terminu. Zatwierdzone przez Sąd uchylenie się od skutków prawnych „ milczenia” zniweczy ustawowe skutki prawne wywołane działaniem art. 1015 § 2 k.c. Odnosząc te rozważania do niniejszej sprawy Sąd Rejonowy wskazał, że w niniejszej sprawie uczestniczka nie pozostawała pod wpływem groźby. Uczestniczka twierdziła, że pozostawała pod wpływem błędu. W ocenie Sądu uczestniczka nie wykazała się należyłą starannością w ustalaniu przedmiotu spadku. Dowiedziała się ona o śmierci brata bezpośrednio po zdarzeniu. Uczestniczka, która należy do kręgu spadkobierców ustawowych po D. P. (1), powinna zawczasu podjąć czynności zmierzające do ustalenia, co wchodzi w skład majątku spadkowego oraz czy spadek przypadnie jej z mocy ustawy. Jak sama twierdziła, nie rozmawiała na temat składu spadku z żoną spadkodawcy, która spadek odrzuciła. Co prawda relacje uczestniczki z żoną spadkodawcy były napięte, ale nie zwalnia to A. P. z obowiązku podjęcia odpowiednich czynności, celem wykazania należytej staranności wymaganej w przedmiotowej sprawie. Tymczasem A. P. zaniedbała również obowiązku ustalenia, czy spadek przypadnie jej jako spadkobiercy ustawowemu. Sam fakt, iż żona spadkodawcy nie poinformowała uczestniczki, że spadek odrzuciła nie powoduje, iż odpada obowiązek dołożenia należytej staranności przez spadkobiercę ustawowego. Dopiero, gdyby A. P. podjęła jakiekolwiek czynności celem ustalenia składu spadku i kręgu spadkobierców Sąd, uwzględniając okoliczności danej sprawy, mógłby uznać, że pozostawała ona pod wpływem istotnego błędu. Sąd Rejonowy wskazał, że zaniechanie po stronie spadkobiercy nie

może zostać uwzględnione. Dlatego też Sąd Rejonowy uznał, iż brak podstaw do uznania, iż uczestniczka skutecznie uchyliła się od skutków niezłożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku w terminie i na podstawie powołanych wyżej przepisów odmówił zatwierdzenia uchylenia się od skutków niezłożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku w terminie.

Apelację od tego rozstrzygnięcia wniosła uczestniczka A. P.. Zarzuciła ona temu postanowieniu i naruszenie prawa materialnego a to art. 1019§2kc w zw.z art. 84§1i2 kc przez nich niezastosowanie mimo, że okoliczności wskazują, że uczestniczka pozostawała w błędzie istotnym wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez zatwierdzenie uchylenia się przez uczestniczkę postępowania od skutków prawnych niezachowania terminy do odrzucenia spadku po zmarłym D. P. (1). Ewentualnie wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu skarżąca podniosła, że podstawą założenia o niedołożeniu należytej staranności powinno być ustalenie, jakich konkretnych starań w okolicznościach sprawy można było od niej wymagać, w celu ustalenia rzeczywistego stanu spadku, a zatem czy miała możliwość uzyskania wiedzy o jego rzeczywistym stanie. Wskazała ponownie, że kontakt z bratem utraciła w 2004r., nie знаła jego trybu życia ani nie wiedziała, czy jej bratowa jest zatrudniona, również po śmierci brata nie była informowana o istnieniu zobowiązań. Takich informacji nie przekazywała jej żona brata. Skoro zaś nie miała z bratem kontaktu od 2004r, to zdaniem skarżącej nie można jej postawić zarzutu, że brak jej wiedzy wynika z braku należytej staranności z jej strony. Wieloletni brak kontaktów pomiędzy skarżącą a jej bratem w ocenie skarżącej nie pozwala na postawienie jej zarzutu o braku wiedzy o stanie spadku. Skarżąca wskazała, że nie ma natomiast podstaw do nakładania na spadkobierców obowiązku profilaktycznego składania oświadczenia spadkowego.

Wskazała, że była w błędzie prawnie doniosłym nie składając oświadczenia o odrzuceniu spadku.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

W ocenie Sądu Okręgowego dokonane przez Sąd Rejonowy ustalenia faktyczne są prawidłowe. Sąd Okręgowy postanowił je uzupełnić w oparciu o treść dokumentów zgromadzonych w aktach I Ns 1107/11 Sądu Rejonowego w Rudzie Śląskiej. Z akt tych wynika, że żona spadkodawcy K. P. (1) złożyła w dniu 2 września 2011r. oświadczenie o odrzuceniu spadku po D. P. (1) zmarłym w dniu 15 sierpnia 2011r., a Sąd Rejonowy w Rudzie Śląskiej pismem z dnia 30 września 2011r.poinformował A. P. o złożeniu przez K. P. (1) w/w oświadczenia. Pismo to doręczono A. P. w dniu 12.10.2011r. Odebrała je osobiście(k. 8 akt I Ns 1107/11 Sądu Rejonowego w Rudzie Śląskiej). Z powyższym uzupełnieniem Sąd Rejonowy przyjmuje ustalenia Sądu Rejonowego za własne.

W świetle tych ustaleń nie sposób uznać, aby pomiędzy zaniechaniem skarżącej a brakiem jej wiedzy o majątku spadkowym nie istniał związek przyczynowy. W terminie do złożenia oświadczenia skarżąca uzyskiwała jednoznaczną wiadomość , że jej bratowa odrzuciła spadek po D. P. (1). W tym- chociażby poprzez rozmowę z bratową. Nadto rozsądnie myśląc i postępując, winna była dojść do wniosku, że bardzo prawdopodobne jest, że brat pozostawił w spadku długi. Doręczenie jej przez Sąd zawiadomienia o odrzuceniu spadku powinno było ponadto doprowadzić ją do wniosku, że sprawa spadku po bracie dotyczy jej osobiście, nawet gdyby wcześniej nie zdawała sobie z tego sprawy(pozostawała w błędzie co do prawa).

W tych okolicznościach jednoznacznie uznać należy, że brak wiedzy skarżącej co do składu spadku i długów spadkowych wynika niewątpliwie z jej zaniechania mimo wyraźnych sygnałów wskazujących na konieczność poczynienia ustaleń co do tego spadku. Okoliczności sprawy nie uzasadniały takiej biernej postawy skarżącej. Nie pozostawała ona zatem w błędzie istotnym co do składu spadku w rozumieniu art. 1019§1i 2kpc (por. post. Sądu Najwyższego z 30.06.2005, (...)).

Tym samym nie zaistniały w sprawie okoliczności uzasadniające zatwierdzenie złożonego przez skarżącą oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po D. P. (1)

W tych okolicznościach, biorąc pod uwagę treść art. 1019§1 i 2 kc oraz poglądy doktryny i judykatury na tle tego przepisu przytoczone w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia Sąd Okręgowy uznał zaskarżone postanowienie za trafne, a tym samym apelację jako niezasadną oddalił na podstawie art. 385 kpc w zw. z art. 13§2kpc.

SSO Andrzej Dyrda SSO Magdalena Balion-Hajduk SSO Gabriela Sobczyk